

Zrušením EET ztratili správci daně jeden z nástrojů pro cílené prověřování daňových úniků

15.7.2024 - | Nejvyšší kontrolní úřad

V boji proti daňovým únikům byly v ČR v roce 2016 zavedeny dva nové nástroje - od ledna kontrolní hlášení a od prosince elektronická evidence tržeb (EET). V průběhu šesti let odhalila Finanční správa ČR (FS ČR) prostřednictvím kontrolního hlášení přes 10 milionů rizikových transakcí a doměřila téměř 11 mld. Kč na dani z přidané hodnoty (DPH). Díky EET doměřila na daních z příjmů a DPH v letech 2017 až 2019 celkem 652 mil. Kč. Následným zrušením EET v lednu 2023 ztratili správci daně jeden z významných nástrojů pro cílené prověřování daňových úniků, v případě DPH pro odhalování daňových subjektů, které se nezaregistrovaly k DPH, přestože překročily zákonný limit pro povinnou registraci. Konstatuje to NKÚ po ukončení kontroly zaměřené na vybraná opatření proti daňovým únikům na DPH.

TISKOVÁ ZPRÁVA KE KONTROLNÍ AKCI č. 23/09 – 15. července 2024

NKÚ vyhodnotil peněžní prostředky vynaložené Generálním finančním ředitelstvím (GFŘ) na kontrolní hlášení v letech 2015–2022 ve výši 257,6 mil. Kč jako účelné. Analýzou dat z kontrolních hlášení detekovala FS ČR více než 10 mil. rizikových transakcí a doměřila DPH za roky 2016–2022 ve výši 10,8 mld. Kč, což je 16 % z celkem doměřené daně v těchto letech. Mezi nejčastější zjištění FS ČR patřilo např. neoprávněné uplatnění odpočtu DPH z fiktivních faktur nebo to, že podnikatelé finanční správě neprokázali, že nákupy služeb, zboží či materiálu z přijatých faktur použili skutečně pro svoji ekonomickou činnost.

NKÚ kontrolou EET zjistil, že na základě dat z EET doměřila FS ČR v letech 2017–2019 na daních z příjmů a DPH celkem 652 mil. Kč, z toho 184,9 mil. Kč na dani z přidané hodnoty. Z pohledu DPH byla EET navíc prostředkem pro účinnější a administrativně jednodušší odhalení daňových subjektů, které překročily limit pro povinnou registraci k DPH, ale neregistrovaly se. Plátcem DPH se v kontrolovaném období stal např. ten, kdo nejvýše ve dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsících překročil obrát 1 000 000 Kč. NKÚ při kontrole zjistil, že FS ČR s využitím dat z EET v letech 2017–2022 zaregistrovala k DPH celkem 7 167 daňových subjektů z důvodu překročení zákonného limitu. V letech 2017 až 2019 tak bylo z důvodu překročení zákonného limitu nově zaregistrováno k DPH každoročně v průměru 2 076 subjektů. Do té doby se roční číslo zaregistrovaných pohybovalo pod 70. Po pozastavení EET došlo v letech 2021 a 2022 k poklesu nových registrací k DPH dokonce jen na přibližně 20 ročně (viz graf níže).

Plnění povinností vyplývajících ze zákona o EET kontrolovaly FS ČR a Celní správa ČR formou kontrolních nákupů. Provedly celkem 258 656 kontrol a u téměř třetiny prokázaly porušení zákona o EET. Z uložených sankcí ve výši 229,7 mil. Kč bylo uhrazeno téměř 96 procent (tj. 220 mil. Kč).

Na zavedení a provoz EET vynaložily Ministerstvo financí, GFŘ a Generální ředitelství cel v letech 2015–2023 celkem 2,24 mld. Kč. Zavedení první a druhé vlny EET se mělo týkat 19 % daňových subjektů, které měly povinnost evidovat tržby. Tento předpoklad se v prvních dvou letech naplnil a do roku 2019 nárůst subjektů přihlášených do EET pokračoval. Z celkového počtu daňových subjektů přihlášených k EET tvořili více než 50 % plátcí DPH.

Povinnost evidovat tržby měla nabíhat ve čtyřech vlnách. V první vlně se evidovaly tržby za stravovací a ubytovací služby (prosinec 2016), druhá vlna zahrnovala velkoobchod a maloobchod (březen 2017). Povinnost evidovat tržby dle zákona o EET pro subjekty zařazené do dalších dvou vln byla v důsledku rozhodnutí Ústavního soudu, a navíc i s ohledem na pandemii covidu-19 odložena. V období od 27. 3. 2020 do 31. 12. 2022 byla EET pozastavena a od 1. 1. 2023 zrušena.

Počet nově registrovaných subjektů k DPH z důvodu překročení limitu

odbor komunikace

Nejvyšší kontrolní úřad

<https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/test-schema-id14095>